

KOSMORAMAS blå BOG

FERRARI, UMBERTO D., ital. tjenestemand, f. omk. 1880, bosat i Rom, hvor han er gået på pension i 65-70 års alderen. U. F. er i sin alderdom både frænde- og venneløs, når bortses fra hans lille terrierhund Flike, der følger ham trofast på hans trostesløse promenader i storbyen, og som med sin instinktive døds-skæk bliver den, der holder ham tilbage fra selvmordet. U. F. er også hjemløs, det sjaskede pensionsværelse, der er hans bopæl, kan ikke fortjene navn af hjem - så meget mindre som den ubetalte husleje afskærer ham fra at protestere mod, at værtinden, når hun kan komme af sted med det, udlejer værelset til afvikling af hurtige kontante elskovsforretninger. Overhovedet ligger protesten ikke for U. F., den gamle og nedværdigede, ensomme og fattige, som endog må gribe til det skamfulde betleri for at klare sig gennem livet, og der bliver da også noget rørende, næsten pudsigt over hans og hans ligestillede patos, når de går til demonstration mod myndighederne under manende transparenter: „Vi er nationens udskud“ og „Retfærdighed for pensionisterne“. Et oprør af oldinge - hvem kan vel tage det helt alvorligt. Med sin inflationshærgede pension er U. F. underkastet en social deklassering, der øder sig som en sygdom ind på ham på et tidspunkt i hans liv, da han ikke mægter at slå fra sig. Han repræsenterer med andre ord sammen med tusinder andre et påtrængende velfærdsproblem, som det dog i og for sig skulle være muligt at bringe ud af verden ved en simpel lovreform. Men U. F. er ikke blot agitation og anklage, han er også smerte og tragedie. Hans sociale nød er nemlig kun en facet af en langt dybere menneskelig. Forbrugt og forstødt er U. F. dommen over de gamle i et samfund, som ikke har evnet at gøre alderdommen til andet end en ensom absurd ventetid før døden. (Carlo Battisti i *de Sicas* „Umberto D.“ 1952.)

FRANÇOIS, fr. støberiarbejder, f. omk. 1910, formentlig i Paris. F.s sidste opholdssted er et kvistværelse i en lejekaserne i en parisisk *faubourg*, i sin livrøvhed en passende ydre ramme om en desperat og destruktiv håbløshed i F.s indre. Der vides intet om F.s fortid, udover at han er et vajsenshusbarn, men det drama, som han alene spiller til ende mellem sengen, kommoden, kurvestolen og vinduet i det lille trange rum bag den barrikaderede dør, lader forstå, at han er en af livets ulykkesfugle, en af dem skæbnen har udpeget til den ubarmhjertige, meningsløse undergang. Den fatale begivenhedsrække, der ender med F.s død for egen hånd, er kort fortalt denne: F. løber en dag i 1939 på sin navne, den lille ekspeditrice Françoise, også hun er forældreløs, men samtidig en blomst af renhed, der tænder glimtet af et eller andet håb for fremtiden i den mutte mand. Men han får kun en galgenfrist - naturligvis. Pigen efterstræbes af den løgnagtige, skrupelløse og slibrige hundedressør Valentin,

som gerne overlader F. sin hidtidige scene- og sengepartnerske, den smukke Clara med de beske erfaringer, mod at han holder sig væk fra blomsterpigen. F.s svar på denne handel, der krænker det eneste, denne tvivler af overbevisning endnu kan tro på, nemlig kærligheden, er det afektmord på uslingen, som skal blive den fortvivlede kulmination i F.s elendige liv. Mordet er ret beset en simpel retfærdighedshandling. Det bringer en paradoksal mening, den første og den sidste, ind i F.s tilværelse. Men samtidig er det jo ligefuldt en forbrydelse mod samfundet, og en udsoning mellem F.s retfærdighed og de andres er selvfølgelig udelukket. Derfor er selvmordet, der udefra kan tage sig ud som en fejg flugt, den eneste rimelige udgang. Døden for egen hånd er den endelige og afgørende bekræftelse på den desperate eners etiske holdning, trods den forbandelse han lever under. I virkeligheden er de begivenheder, der afgør F.s skæbne, uden betydning i sig selv - de er intet andet end den tilfældige fuldbyrdelse af en uforståelig og uafvendelig dom. Måske kan de have ret, som i F.s illusionsløse undergang har set et varsel om den katastrofe, der blot eet år senere skulle ramme Frankrig. (Jean Gabin i *Carnés* „- og ved daggy“, 1939).

GARANÇE, fr. kurtisane, f. i Paris omk. 1800. G. hører hjemme i det brogede kvarter omkring Boulevard du Temple, hvor hun henter sig en folkelig robusthed, som den uopmærksomme gerne kunne antage for vulgaritet. På boulevarden foran det lille gøglertempel „Théâtre des Funambules“ redder den hvide Pjerrot i mimikeren Baptiste Debureau skikkelse en dag G. fra en uberettiget anholdelse for lommetyveri. Dermed har hun fået tildelt sin rolle som skæbne for finvidt forskellige mænd: den melankolske, sky Debureau, det fremstøremende romantiske skuespillergeni Frédéric Lemaitre, gentlemansvinderen Lacenaire og den adelige verdensmand Grev de Montry. For alle disse mænd er G. kvinden og kærligheden. Alle prøver de, hver på sin måde, at erobre drømmen, men den viger kun under deres kluntede maskuline kvælgergreb, for til syvende og sidst er G. slet ikke af denne verden. Hun er ganske vist smuk og forførende af krop og sjæl, hun udstråler varme og lidenskab, hun besidder en moden realistisk kløgt, der lader hende forstå, hvor mændene kun er døve og dumme. Men der er samtidig noget fjært og uhåndgribeligt over hende, hun passerer gennem sine elskeres liv som en drøm, der ikke vil, ikke kan - og ikke skal - fanges. For den

mand, der giver sig hen i drømmen, er smerten givet. Men var den store Debureau mon blevet en større mikiker med G. ved sin side i stedet for Natalie? Var Lacenaire blevet en mindre forbrøder? Og Lemaître en større skuespiller? Svaret giver sig selv – for Garance er kærligheden, ikke som psykologi, men som vision og inspiration. (*Arletty i Carnés* „Paradisets børn“. 1944.)

GELSOMINA, ital. pigebar, f. omk. 1937. G., der er evnesvag, vokser op i fattigdom ved en af Italiens kyster og bliver i 17-18 årsalderen solgt af moderen for 1000 lire til den omrejsende gøgler Zampano. Han træner den lille godmodige tosse til at optræde som klown, og hun finder sig villigt i den råstærke mands hårdhændede dressur. Som hendes eneste tilflugt i denne verden kalder gøgleren efterhånden på en følsom hengivelse i hende, som han dog slet ikke har sind og øje for. I den enfoldiges godhed og renhed contra den mere kløgtiges næsten dyriske råhed ligger kimen til et martyrium, som senere skal blive virkelighed. Trods – eller måske på grund af – hendes selvudslettelse bliver Zampano mod sin vilje og sit vidende stadig mere afhængig af G. – pigens hundegagte tålmodighed er som en påmindelse og et krav på ham, som han svarer igen på med primitive følelsesreaktioner, der er en mærkelig blanding af had og skinsyge.

Det følelseskaos, som G. efterhånden rejser i Zampano, kulminerer i gøglerens mord på artistkollegaen Narren, den eneste, der er kommet G. i møde med venlighed og forståelse. Med Narrens død er G.s martyrium inde. Zampano tåler nu aldeles ikke hendes nærhed og overlader hende en dag til den usikre skæbne midt på en øde vej. Om G. hører der herefter intet nyt, før Zampano flere år efter i en lille by hører et barn synge den strofe, som G. overtog fra Narren. Barnet fortæller, at det har lært strofen af G., som en dag blev fundet syg på stranden og siden døde i hendes hjem. Gøgleren, det elendige menneske, er nu endelig moden til at erkende, at han i virkeligheden holdt af den lille tosse og nu savner hende. Og G., den enfoldige, der skal vinde saligheden, den sidste, der skal blive den første, har omsider fået lov til at opfylde sin lidelses egentlige bestemmelse. G.s passionshistorie er slut – kanoniseringen venter hende. (*Giulietta Masina i Fellinis* „La Strada“ 1954.)

NOTER

Det Danske Filmmuseum efterlyser eksemplarer af „Kosmorama 1“. For et eksemplar af dette nummer vil man kunne få to af vore pjecer. Man vil også kunne få to andre numre for nr. 1.

Som nævnt i indledningen til „Michael“ var det ikke *Grete Mosheim*, man så på forsiden af sidste nummer, men *Nora Gregor*. Og det er blevet konstateret, at *Robert Garrison* ikke – således som det blev hævdet i samme nummer med *Ebbe Neergaards* „En Filminstruktørs Arbejde“ som kilde – filmdebuterede i „Michael“; han havde f. eks. tidligere spillet i „Menschen“.

I „Kosmorama 3“ bragte vi et *Theodor Christensen*-index, i nr. 4 et *Jørgen Roos*-index, i nr. 6 et *Søren Melson*-index, i nr. 8 et *Svend Aage Lorentz*-index og i nr. 11 et *Hagen Hasselbalch*-index. Heldigvis har disse instruktører været meget produktive siden vore indexer fra 1954 og 1955, og vi fører dem nu på bagsiden up to date. Jørgen Roos har i mellemtiden debuteret som spillefilminstruktør (”6-Dagesløbet“), og Hagen Hasselbalch forbereder i øjeblikket sin første spillefilm – nu håber vi, at det snart bliver Theodor Christensens og Søren Melsons tur.

Fra Filmmuseets plakatsamling

Filmmuseets medlemmer havde omkring årsskiftet lejlighed til at se Giovanni Pastrones „Cabiria“ (1913). Her er den drastiske plakat, der blev fremstillet til premieren herhjemme.